

کاملاً از این قضیه مسبوق هستند.

هرمزی - یکقسمت عرایض بنده را آقای وزیر عدلیه تصدیق فرمودند و آن محکومیت آقای آقا سید محمود بود که تصدیق فرمودند نمیدانم کدام ماده قانون ایشان را مجبور میکرد پس از اینکه ایشان منصرف شدند از کار مدتی عدلیه عراق را تعطیل بگذارند تا اینکه مدت انفصال او بسر بیاید تا دوباره او را بمراق بفرستند ممکن بود بمراق کسی دیگر را بفرستند و ایشان را بیک ریاست استینافی می فرستادند.

میفرمایند پس از محکومیت ایشان نیز هشت ماه انفصال را زیاد دیده اند چهارماه نوشته اند لاقول خوب بود وزارت عدلیه پس از سر آمدن موعد ایشان را به استیناف میفرستادند ولی اهالی عراق بیچاره نصیر کرده اند که باید او را دوباره بمراق بفرستند که آن جب و بعضی هائیکه دارد در حق مردم اعمال کنند.

وزیر عدلیه - بنده متأسفم خود آقای هرمزی مدعی العموم درجه سوم یزد بودند و بنده تکلیف میکنم که خلاف بکنم

ریاست استیناف ۳ درجه فرق ندارد با رئیس بدایت ایشان رئیس بدایت درجه سوم هستند و با ریاست استیناف درجه سوم سه درجه فرق دارند در اینصورت برخلاف قانون نمی توانستم رفتار کنم و وقتی که ایشان را مراجعت دادم بمراق این رجعت بموجب قانون بوده اگر بقانون رجوع کنند جواب شان را خواهد داد

رئیس - آقای دولت آبادی پیشنهاد کرده اند جلسه ختم شود (جمعی از نمایندگان - صحیح است) رئیس - باقی سؤالات از وزارت مالیه و خارجه میماند برای جلسه بعد.

جلسه آتیه روز پنجشنبه نسبت بروزی پنجشنبه اختلافی هست یا خیر

سر کشیک زاده - بنده معتقدم که جلسه را روز سه شنبه قرار دهیم میفرمائید پیشنهاد هم میکنم؟

رئیس - رأی میگیریم بروز سه شنبه تدین - بنده مخالفم رئیس - آقایانی که روز سه شنبه را تمویب میکنند قیام فرمایند چند نفری قیام نمودند

رئیس تصویب نشد. پس روز جلسه پنجشنبه است چهار قبل از ظهر

دستور اولاً رایرت کمیسیون بودجه راجع بپرداخت حقوق چهار ماهه منتظرین خدمت وزارت خارجه

ثانیاً تقاضای جمعی از نمایندگان راجع بتشکیل کمیسیون برای اصلاح قانون

استخدام ثالثاً تقاضای نمایندگان راجع بتشکیل کمیسیون برای رسیدگی بجمع و خرج مملکتی.

را بماً تقاضای دیگر راجع بیکدمت نمودن قوانین مملکتی آقای تدین (اجازه)

تدین - لایحه پیشنهادی راجع باقاع مالیاتی که زائد بر قانون مصوبه میگيرند راجع بنواقل در جلسه گذشته جزو دستور بود مطرح نشد و مطابق سابقه وعادت چیزی که جزو دستور است از دستور آن جلسه نباید خارج شود مگر در اثر رای مجلس بنده نمیدانم چه طور شد که جزو دستور بود و مطرح نشد بنا بر این بنده تقاضا می کنم جزو دستور شود در جلسه آتیه نفعاً یا اثباتاً تکلیفش معین شود

رئیس - بنده آنروز گفتم جزو دستور شود جمعی اعتراض کردند ولی قبل از آنکه جزو دستور شود باید تکلیفش معین شود در جلسه گذشته هر چه رای گرفتم رد شد بنده هم باید تکلیفم معین شود خوب است اول یک ترتیبی برای آن معین فرمایند که تکلیف بنده معین شود بعد آن لایحه را مطرح کنم.

آقای دست غیب (اجازه)

دست غیب - بنده باینجشنه مخالف بودم و با سه شنبه موافق حالا که رای گرفته شد و جلسه روز پنجشنبه شد تقاضا می کنم روز سه شنبه امر فرمائید وزراء حاضر شوند برای جواب سؤالات هر چند فایده ندارد و جواب سؤال را نمیدهند ولی عالی احوال یک سؤالاتی هست که بیست روز و یکماه مانده و جواب نداده اند

رئیس - این صورتی که خود آقای معاون وزارت مالیه داده اند هفده فقره است و برای جواب حاضر بودند آقای وزیر عدلیه و وزیر خارجه هم برای اینکار آمده بودند ولی مجال نشد

دست غیب - پس روز پنجشنبه اول جلسه باشد.

رئیس - آقای اخگر (اجازه)

اخگر - راجع بموضوع اضافه و جوهی که از نواقل گرفته میشود مذاکراتی در جلسه قبل شد و بعقیده بنده یک تذکری بود که بدولت باید داده شود که این احتجاجات خلاف قانون را نگیرند بنده سؤال میکنم که این تذکر بدولت داده شده است یا نه؟

رئیس - چیزی که در مجلس مطرح شده ولی هنوز رای نداده اید و تکلیفش معلوم نشده بنده چگونه بدولت تذکر بدهم

اخگر - خلاف قانون که رای نمی خواهد

رئیس - پس چرا مذاکره فرمودید. آقای حاج میرزا عبدالوهاب (اجازه)

حاج میرزا عبدالوهاب - بنده هم همین

را میخواستم عرض کنم که جوابش را فرمودید.

رئیس - آقای سردار معظم (اجازه)

سردار معظم - بنده استدعا میکنم پیشنهاد راجع بطبع صورت مشروح مجلس جزو دستور شود.

این مطلب در شعب بود و مدتی تبادل نظر شد تمنا میکنم جزو دستور جلسه آتیه شود تا تکلیفش معین شود

رئیس - این هم جزو دستور می شود آقای آقا میرزا عبدالله خان (اجازه)

میرزا عبدالله خان - بنده استدعا میکنم بنظرم متظلمین که اینجا حاضر شده اند خانه دهند که زودتر تکلیفشان معین شود زیرا این بیچاره ها فوق العاده دچار معذور هستند.

رئیس - خوب است روز سه شنبه آقایان تشریف بیاورند بشعب و در این خصوص مذاکراتی بشود شاید راه حلی برای آن پیدا کنیم. دیگر مخالفی نیست (گفته شد - خیر)

(مجلس یک ساعت از ظهر گذشته ختم شد)

رئیس مجلس - مؤتمن الملک منشی معظم السلطان - م شهاب

جلسه ۳۱

صورت مشروح مجلس یوم پنجشنبه پنجم سرطان ۱۳۰۳ مطابق بیست و دوم ذی قعدة ۱۳۴۲

(مجلس سه ساعت و ربع قبل از ظهر ریاست آقای مؤتمن الملک تشکیل گردید (صورت مجلس یوم یکشنبه اول سرطان را آقای آقا میرزا شهاب الدین قرائت نمودند)

رئیس آقای دولت آبادی (اجازه)

حاج میرزا یحیی - دوم تبه بگوش بنده خورد که آقای علائی را غایب بی اجازه نوشته اند. آیا رأی که مجلس در باره ایشان داد که بروند سویس معالجه نمایند اجازه محسوب نمیشود؟

رئیس - مدت اجازه شان منقضی شده است. آقای اخگر.

(اجازه)

اخگر بنده عرضی ندارم. رئیس - دیگر مخالفی نیست؟ (گفته شد خیر)

رئیس - قبل از اینکه داخل در مورد دستور بشویم چند فقره رایورت از شعب رسیده است قرائت میشود و رای میگیریم آقای وکیل الملک (احضار برای قرائت رایورت) آقای وکیل الملک رایورت شعبه دوم را راجع به نمایندگی آقای محمد ولی میرزا از تبریز بشرح ذیل قرائت نمودند

شعبه دوم بدوسیه انتخابات تبریز رسیدگی نمود بعد از آنکه انجمن نظار تشکیل شده از بیست و یکم ربیع الثانی هزار و سیصد و چهل و دو اعلان انتخابات را منتشر نموده و از غره جمادی الاولی الی ۲۵ بتوزیع تعرفه مشغول و از ۲۷ جمادی الاولی الی دوم جمادی الاخر باخذ آراء پیرداخته کلیه اوراق آرائی که برگشته و صندوق وارد شده چهل و دو هزار و هشتصد و هفت ورقه بوده در نتیجه استخراج آراء شاهزاده محمد ولی میرزا با اکثریت نوزده هزار و شش صد و بیست و هشت به نمایندگی مجلس شورای ملی منتخب شده سپس انجمن نظار در مدت اعتراض برای وصول شکایت نشسته اعتراض و شکایتی نرسیده صورت مجلس و اعتبارنامه را مهر و امضاء نموده و انتخابات را خاتمه داده شعبه دوم مطالعه و رسیدگی در دوسیه فوق نمود بقریبی که در صورت مجلس شرح داد ما انتخابات تبریز موافق مقررات قانون بوده یک فقره شکایت بمجلس رسیده بود چون اعتراض بیمدرک و وارد نبود شعبه آن را مورد توجه قرار نداد و بر حسب پیشنهاد یک نفر از نمایندگان رأی مخفی گرفته شد با حضور پانزده نفر به اکثریت ده رأی تصویب شد علیهذا شعبه دوم نمایندگی شاهزاده محمد ولی میرزا را با اکثریت تصویب مینماید.

رئیس باید رای گرفته شود. . .

مقوم الملک - بنده مخالفم

رئیس - میماند برای جلسه دیگر. آقای وکیل الملک بفرمائید

(آقای وکیل الملک مجدداً در محل نطق حاضر و رایورت شعبه دوم را مشعر بنمایند که آقای نظام التولیه از مشهد بشرح ذیل خواندند)

شعبه دوم وسیه انتخابات مشهد را تحت مطالعه در آورده بعد از آنکه انجمن نظار تشکیل شده و اعلان انتخابات را منتشر نموده جمعی از اهالی مشهد در تلگرافخانه متحصن و تلگرافهای زیادی دایر بشکایت از اعضای انجمن نظار بدولت مخا بره کرده اند در نتیجه شکایت اهالی آقای معظم الملک (که در آن موقع جزو کمیسیون سرحدی بوده) از طرف دولت مأمور تقیض انتخابات مشهد شده از چهاردهم صفر ۱۳۴۲ بتوزیع تعرفه پرداخته و از دوم ربیع الاول اخذ آراء نموده کلیه اوراق تعرفه که در شهر و توابع توزیع شده (۳۵۳۱۶) ورقه بوده و جمع آرائی که برگشته و به صندوق وارد شده (۲۸۰۷۸) ورقه بوده در نتیجه استخراج آراء آقای صولت السلطنه با اکثریت (۱۴۷۵۹) رأی و آقای حاج ملک التجار با اکثریت (۱۳۹۳۱) رأی و آقای نظام التولیه با اکثریت (۱۳۴۵۱) رأی و آقای امیراعلم با اکثریت (۱۲۲۰۱) بنمایند که مجلس شورای ملی منتخب شده اند.

چندین فقره اعتراض به انجمن نظار رسیده و از وضع انتخابات بعضی از

حوزه های جزو شکایت کرده اند انجمن نظار رسیدگی بشکایات مزبوره نکرده و عین آنها را ضمیمه دوسیه نموده و در صورت مجلس اظهار کرده اند که (نظر باینکه انجمن نظار در امر انتخابات خود را بی طرف میداند تصمیم گرفت شکایات واصله را بمجلس شورای ملی احواله داده حکمیت و قضاوت را بمجلس واگذار نماید) شعبه دوم بهمین نظر یک ماه تمام از اول جوزا الی ۳۱ جوزا دوسیه انتخابات مشهد را بدقت در جلسات متعدده مطالعه و رسیدگی نموده خلاصه تمام شکایات ها این است که انتخابات بعضی از حوزه های جزو از قبیل جام و باخرز و غیره در تحت تاثیر تهدید و تطمیع جریان یافته یک دو فقره شکایت هم از عدم کفایت سن آقای نظام التولیه رسیده بود ایشانرا کمتر از سی سال فرض کرده بودند بعد از رسیدگی کامل در مواد شکایت نظر باینکه شکایت کنندگان مدارک مثبت و کافی بر صحت ادعای خود که پایه آنرا بر تهدید و تطمیع قرار داده اند بیان واقعه نکرده بودند و بر فرض صحت مدعای معترضین اگر آراء صندوق های دو حوزه جام و باخرز (که بیشتر از شکایات متوجه آنجا بوده) تمکیک واز جمع کلبه آراء مستثنی شود باز آقای نظام التولیه حائز اکثریت میباشد بعلاوه آقای معظم الملک مفتش انتخابات در راپرت های کتبی و تلگرافی که یومیه به وزارت داخله داده است صحت انتخابات را تصدیق کرده مخصوصاً بعد از ختم انتخابات در راپرت اخیر که تحت ۵۷۴ مورخه ۲۹ جدی وزارت داخله داده بعد از ذکر یک مقدماتی اظهار میکند انتخابات بر طبق مقررات قانون جاری و خاتمه یافته عده آراء مستخرجه و اسامی منتخبین را هم تلگرافاً راپرت داده.

از طرف دیگر چند فقره رضایت نامه تلگرافی و کتبی از طبقات اهالی دایر بصحت جریان انتخابات آنجا و رضایت از منتخبین فوق بمجلس رسیده بود راجع بعدم کفایت سن آقای نظام التولیه یک فقره شهادت و تصدیق از آقای آقا زاده مجتهد موجود بود که اظهار کرده سن ایشان بی شبهه بیشتر از سی سال است.

نظر بمقدمات فوق شعبه دوم ایراد و اعتراضات اوادار ندانست و در جلسه ۳۱ جوزا بر حسب پیشنهاد یک نفر از اعضای شعبه رأی مغفی گرفته شده بحضور هفده نفر رئیس مغفالی نیست؟

الموتی - بنده مغفالم.

رئیس - میماند برای بعد . آقای کارزونی

(احضار برای قرائت راپرت)

آقای کارزونی راپرت شعبه اول را راجع به نمایندگی آقای امیر احتشام ازیم به مضمون ذیل قرائت نمودند)

بیاورند .

(آقای وکیل الملک مجدداً حاضر و راپورت شعبه دوم را راجع باقی سراسر نصرت بشرح آتی قرائت کردند)

شعبه دوم دوسیه انتخابات جیرفت را تحت مطالعه در آورد بعد از آنکه انجمن نظار تشکیل شده از ۲۹ جمادی الاولی ۱۳۴۲ اعلان انتخابات در امتنشر و از دهم جمادی الاخره الی ۱۷ توزیع تعرفه مشغول و از ۱۸ جمادی الاخره الی ۲۰ باخذ آراء برداشته کلیه آراء مأخوذه ۳۴۱۷ ورقه بوده در نتیجه استخراج آقای سردار نصرت به اکثریت ۱۲۵۶ رأی به نمایندگی مجلس شورای ملی منتخب شده انجمن نظار در ۱۶ رجب بعد از آنکه اظهار کرده که انتخابات از روی صحت و مطابق قانون جریان یافته صورت مجلس و اعتبارنامه را امضاء و مهر نموده و خاتمه به انتخابات داده - شعبه دوم دوسیه فوق را بدقت مطالعه و رسیدگی نموده به موجب شرحی که در صورت مجلس نوشته شده انتخابات جیرفت بر حسب مقررات قانون بوده ولی چند فقره شکایت از جریان انتخابات آنجا و عدم صلاحیت آقای سردار نصرت به مجلس رسیده بود در قسمت جریان انتخاب چون دلایل مثبتی بر صحت ادعای خود اقامه نکرده بودند مورد توجه اعضای شعبه واقع نگردید راجع به عدم صلاحیت اظهار کرده بودند که در سنه ۱۳۲۵ بر ضد حکومت ملی قیام کرده و در سنه ۱۳۳۶ موقع حکومت شاهزاده نصرت السلطنه در کرمان تمرد او امر دولت و حکومت وقت کرده خود آقای سردار نصرت در شعبه حضور بهم رسانید شرح مفصلی دایر به تکذیب این نسبت ها که به ایشان داده شده و تبرئه خود بیان کردند مخصوصاً در نسبت های راجع به تمرد امر دولت در سنه ۱۳۳۶ در کابینه آقای مستوفی المالك بوده تحقیقات بعمل فرمودند (در آن موقع من تحقیقات بعمل آوردم معلوم شد این نسبت های که بسردار نصرت داده اند صحت نداشته به همین دلیل نه او را تعقیب کردم نه احضارش کردم) بالاخره بعد از مذاکرات زیاد در جلسات متعدده بر حسب پیشنهاد یک نفر از نمایندگان رأی مغفی گرفته شد بحضور هفده نفر به اکثریت سبزه رأی تصویب شد علی هذا شعبه دوم نمایندگی آقای سردار نصرت را به اکثریت تصویب می نماید.

رئیس مغفالی نیست؟

الموتی - بنده مغفالم.

رئیس - میماند برای بعد . آقای کارزونی

(احضار برای قرائت راپرت)

آقای کارزونی راپرت شعبه اول را راجع به نمایندگی آقای امیر احتشام ازیم به مضمون ذیل قرائت نمودند)

شعبه یک به صورت مجلس و دوسیه انتخابات بم نمایندگی آقای امیر احتشام رسیدگی نموده نتیجه را بشرح ذیل بعرض میسازند.

انجمن نظارت مرکزی انتخابات حوزه به مدت تاریخ بیست و ششم محرم هزار و سیصد و چهل و دو روز معتمدین محل بحضور طبقات مختلفه اهالی از طرف حکومت آنجا تعیین و انجمن پس از نشر اعلان از تاریخ بیست و ششم سنبله هزار و سیصد و سه در تعرفه اشتغال و در تاریخ بیست و یکم رجب المرجب مطابق هشتم حوت هزار و سیصد و سه دادن تعرفه و اخذ و قرائت آراء بم توابع را با تمام رسانیده و از مجموع کلبه آراء مأخوذه آقای امیر احتشام دارای دو هزار و یکصد و پنجاه سه رأی و نسبتاً حائز اکثریت بوده اند

پس از آن دو هفته به اخذ شکایات و رسیدگی به آنها پرداخته و چون شکایات واصله را وارد ندانسته به اتفاق آراء نمایندگی آقای امیر احتشام را تصدیق و اعتبارنامه ایشان و صورت مجلس را امضاء و مهمور ساخته است شعبه یک پس از مذاکره و رسیدگی کامل به شکایات و اعتراضات واصله چون مدرک و دلیلی برای صحت اعتراض و شکایات نیافته در جلسه سی و دوم جوزا به اکثریت قریب به اتفاق صحت انتخابات و نمایندگی آقای امیر احتشام را تصویب نمود

رئیس مغفالی ندارد؟

آقای میرزا شهاب - بنده مغفالم.

ضیاء الواعظین - بنده هم مغفالم.

رئیس - آقای مشار اعظم . (احضار برای خواندن راپرت)

آقای مشار اعظم . راپرت شعبه را دایر نمایندگی آقای نراقی از کاشان به مضمون ذیل قرائت کردند)

تحقیق در دوسیه انتخابات کاشان نتایج شعبه ه شده بود در جلسات متعاقبه بحضور اکثریت اعضا بعمل آمد حاصل تحقیقات بقراری است که توجه میفرمائید . ده کاشان انتخابات علی الرسم در حدود نظامات و قوانینی که مخصوص این امر است شروع گردیده انجمن نظار از معاریف و معتمدین محل تشکیل و به نشر اعلان و اقدامات مفرغه عمل کرده بطوریکه از شروع اوراق محتویه دوسیه استنباط میشود و در اجرای شرایط مقرره آنطوریکه لازم بوده است عمل کرده اند و نکته قوت نگردیده است ولی چون انتخابات این ولایت در این دوره از حیث مبارزات حزبی از بدوای الختم بنحقوق العاده جریان پیدا کرده و لازم است نمایندگان محترم در اطراف این قضیه آنچه شنیده اند با مفاهیم دوسیه تطبیق فرمایند لذا اختصاراً خاطر نمایندگان را از ما وقع مستحضر میدارد.

در کاشان موقمی که زمزمه انتخابات مسموع و مقدمات این امر در شرح تدارک شدن بود چهار دسته متمایز برای ربودن مقام نمایندگی عرض اندام کرده هر یک بنوبه خود داخل اقداماتیکه متناسب باین مقصود بوده است شده ولی وقتی که به مراحل جدی امر نزدیک شده اند و دوسیه ضعیف تر بعدم موفقیت خود بی برده با یأس از تحصیل مطلوب ادامه عملیات خریدشان را متروک داشته اند و بعد از آن رقابت شدید در بین دو دسته باقیمانده با جدیت فوق العاده مداومت پیدا کرد و طرفین از هر اقدامی در خنثی کردن عمل دیگری که بنظرشان مفید رسیده است دریغ نداشته و بهمین جهت شدت اختلاف سبب تطویل مدت و معضلات دیگر شده و وزارت داخله بنا بوظیفه که در حسن جریان امر انتخابات داشته است به اعزام چند نفر مفتش و مراقبت های دیگر اقدام نموده و از طرف مباشرین امر همان طور که انتظار میرفته است کاملاً جدیت در پیشرفت صحیح انتخابات کاشان شده و نظر به حسن مراقبت مامورین دولت و هیئت مباشرین امر انتخابات اعضاء شعبه نسبت بشکایات که مامورین رسمی را با عمل نظریات خصوصی متهم کرده اند نتوانسته مدرک قاطعاً ملاحظه بدست آورند و مسئله که بیشتر قابل ملاحظه اعضاء شعبه واقع گردید این است که کاندید اهالی دسته مخالفین دارای رأی کثیر هم بوده منتها در درجه اول و دوم واقع شده و بهیچ معلوم است که در انتخابات کاشان منتها اختلاف افکار و عقاید مردم ولایت مدخلیت داشته و امر دیگری سبب انتخاب دونفر نماینده که رسیدگی به اعتبار نامه یکی از آنها شعبه ه ارجاع شده است وجود نداشته است و لهذا اعضاء شعبه به اکثریت تصویب نموده که جریان انتخابات کاشان کاملاً در حدود قانون بوده و نمایندگی آقای نراقی از آن ولایت صحیح و قانونی است .

رئیس باید رأی بگیریم .

کارزونی - بنده مغفالم.

رئیس - میماند برای بعد . آقای رهنما گویا از آقای وزیر امور خارجه سئوالی داشتند؟ بفرمائید .

رهنما - موضوع سئوال بنده در البته خود آقای وزیر امور خارجه مسیوق شده اند که وضعیت رعایای ایران در خاک مبارزات حزبی از بدوای الختم بنحقوق العاده جریان پیدا کرده و لازم است نمایندگان محترم در اطراف این قضیه آنچه شنیده اند با مفاهیم دوسیه تطبیق فرمایند لذا اختصاراً خاطر نمایندگان را از ما وقع مستحضر میدارد.

شورای ملی متوالیاً رسیده است و برای استحضار خاطر نمایندگان محترم دوقره شکایاتی که توسط مجلس رسیده است خوانده میشود:

باطوم . طهران . ریاست وزراء . مجلس . مکرر بسبب کبیر اسلامبول حال حال اسف انگیز اتباع دولت علیه ایران چندین بار تلگرافاً حضوراً معروض بدون اینکه اعتنا بدهند ابتدا جوابی صادر نشده . هیچ ملتی اینطور سفیر ندارد .

در زنگولداق اتباع ایران دچار همه جور فشار مراتب توسط عاصم الملک معروض دادرس نیست برایشان الامان در زنگول داغ آزادی تلگراف هم بواسطه تجری و تندی مامورین ترک نیست .

از باطوم معروض . اتباع ایران دارای امضاء های مختلفه . سواد این تلگراف ضمیمه ارساله ۱۷ ثور مقام ریاست مجلس وزارت امور خارجه فرستاده شد تلگراف دیگری بمجلس شورای ملی رسیده است از انجن ایرانیان مقیم اسلامبول و معمولاً به وزارت خارجه ارسال شده است . بازم یک تلگرافی از اسلامبول رسیده که چون عبارتش قدری تند است محتاج بخواندن نیست . موضوع این شکایات را اگر بخوایم تجزیه نمائیم چند قسمت است . یکی اینکه شکایت میکنند تذکره تابعیتی که ایرانیها در دست دارند مامورین تر کبه این تذکره تابعیت را بر سمیت نمیشناسند و ایجاد یک مشکلاتی برای این کار کرده اند و یک اوراقی را در خاک تر کبه درست کرده اند که حاوی سؤالاتی است و آن را میدهند بدست اتباع ایران که به تفصیل این سؤالات را بر نمایند اسم عائله شان را بگویند . تاریخ تولدشان کی بوده . اقامتگاهشان کجا بوده محل صنعت و تجارت شان کجا بوده تمام اینها را باید جواب دهند و یک سؤالات بیچ در بیچ مشکلی برای اتباع ایران درست کرده اند و میگویند باید جواب تمام این سؤالات را به تفصیل بنویسید البته ممکن است در بیست و چهار این صورت یک ورقه . احضار به میفرستند و آن بیچاره را توقیف میکنند و بنده این دورره را که برای یک ایرانی بیچاره صادر شده تقدیم ریاست محترم مجلس میکنم موضوع دوم راجع باشخاصی است که با زهای ترکیه موصلت کرده اند . منع ازدواج اخیراً موضوعی شده است که از طرف بعضی مامورین عثمانی شدیداً تعقیب میشود این یک رویه استثنائی است که بعضی از مامورین ترکیه نسبت به اتباع ایران مینمایند زیرا ازدواج حتی برای مسیحی ها هم در خاک تر کبه آزاد و مجاز است ولی برای اتباع ایران معلوم نیست چه علتی پیدا کرده که منع شده است از آن گذشته بر طبق ماده هفت نظامنامه تابعیت تر کبه که می نویسد زنان تر کبه وقتی که شوهر می کنند زن تابع مرد است در تابعیت

این ماده مصرح است و مطابق این ماده نباید منع کنند این ماده هفت نظامنامه تابعیت تر کبه در معاهده هم که اخیراً در لوزان بسته شد تصدیق و قبول شد حالا نه تنها ایرانی ها را منع مینمایند از ازدواج با زهای تر کبه بلکه ایرانی های که از ده سال بیست سال قبل آنجا بوده اند و با ز زنان تر کبه ازدواج کرده اند آنها را منع میکنند و میگویند باید قبول تابعیت تر کبه را را بکنید یا بدست عائله خودتان را گرفته و بیرون بروید .

موضوع دیگر موضوع تحمیل مالیات هائی است که بر اتباع ایران میکنند از قبیل ویرگو - بدل عسگری - تحمیلات قشونی و غیره که من جمله از ده نفر تاجر ایرانی صد هزار لیره پول خواسته اند در همان موقع وزارت خارجه در نتیجه شکایاتیکه از اطاق تجارت ایران رسیده بود مراتب را به سفارت آنجا اطلاع داد که اقدام نمایند باز هم بی نتیجه مانده و هنوز دنباله شکایات اتباع ایرانی قطع نشده است بنابراین با آن احساسات نیکی که همیشه بین ملت ایران و تر کبه بوده است و همیشه ما در مصائب تر کبه و مشکلاتی که برای آنها پدید آمده است شریک بوده ایم و همیشه نسبت به آنها نظریات خوبی داشته ایم حتی در این اواخر که دولت مصطفی کمال با تشکیل شد اولین دولتی که نماینده بدر بار آن دولت فرستاد دولت ایران بود بنابراین خیلی محل تعجب است که این قبیل قضایا نسبت به اتباع ایران رخ بدهد لهذا بنده از آقای وزیر امور خارجه سئوال میکنم که در این قسمت چه اقداماتی فرموده اند و برای رفع این فشار هائی که از طرف یاره از مامورین تر کبه نسبت به ایرانی ها به عمل می آید چه اقداماتی کرده اند که اسباب آسایش آنها فراهم شود؟

وزیر امور خارجه . - سوعرفتماری که آقای نماینده محترم اظهار فرمودند که از طرف اولیای امور دولت تر کبه نسبت به اتباع ایران به عمل آمده است متأسفانه صحیح است و واقع شده است و معلوم نیست که اولیای امور دولت تر کبه چرا نسبت به ایرانی های که در آنجا هستند بشود و روا داشته اند که یک چنین رفتاری نسبت به ایرانی های که در آنجا هستند بشود و از جهات عدیده دوستی و برادری دارند و باید داشته باشند فراهم آید در صورتیکه به عقیده ما هیچ موجبی از برای این سوء رفتار موجود نبود زیرا اولاً ایرانی های که در خارجه عمومأ و در تر کبه خصوصاً مقیم بوده و هستند به هیچ وجه یک عناصر بدی نبوده و مصدر شرارت و فساد نبوده اند (از طرف نمایندگان صحیح است) و در همه جا یک مردمانی بوده اند که جز کسب و صنعت و تجارت و زندگی بصبر و سلامت

رویه دیگری نداشته اند برای آن مملکت و اولیای امور آنجا و اهالی مملکتی که در آنجا متوقف بوده اند هیچ وقت اسباب زحمت نشده اند (صحیح است) ثانیاً خارجی های مقیم ایران مخصوصاً اتباع تر کبه هیچ وقت از طرف اهالی و دولت ایران مورد یک سوء رفتار نظیر این رفتاری که از طرف اولیای امور دولت تر کبه نسبت به اتباع ایران شده است واقع نشده اند (صحیح است) و خارجی ها همیشه در ایران در امن و امان و سلامت زندگی کرده اند (صحیح است) به این دلیل است که ما نمی دانیم چه چیز موجب شده است که دولت تر کبه این رفتار را نسبت به اتباع ایران بکنند در حال در مقابل این عملیاتی که واقع شده است البته دولت ایران ساکت ننشسته است و از اقداماتی که ممکن و مقتضی بوده خودداری نکرده است و لازم است ادر اینجا عرض کنم که نماینده محترم تر کبه در طهران هم با اندازه که در قوت داشته است مساعدت لازم را با ما کرده است (نه این است که بخوام از نماینده تر کبه در ایران شکایت نمایم) و همه وقت ابراز حسن نیت خودشان را نسبت به ایران کرده اند ولی در هر صورت اقدامات ما و ایشان هنوز نتیجه نداده است در همین دوره که نماینده ایران با تفرقه عازم میشود امیدواریم با تمیاتی که به ایشان داده شده است در آنجا مذاکرات و اقداماتی در این خصوص نموده و نتیجه مطلوبه حاصل شود.

رئیس - آقای کی استوان سئوالی داشتند؟

کی استوان . - سد بجزری انزلی موسوم به یرت مطابق فصل دهم عهد نامه ایران و روس متعلق به ایران است تعجب دارم از اینکه تاکنون چرا بنصرف ایران نیامده است چنانچه شنیده ام قسمت اعظم اموال منقوله آن بواسطه عمال دولت جمهوری شوروی روسیه بر روسیه حمل شده است خود یرت انزلی هم روبرویرانی گذاشته است اگر دولت ایران توجه عاجلی نکند خسارت بزرگی متوجه ما میشود حقوق کارگران و مزدوران ایرانی هم قریب به دوازده هزار تومان به زمین مانده است از وزارت خارجه محترماً سئوال میکنم که در این باب تاکنون چه کرده اند؟

وزیر امور خارجه . - در این باب دولت ایران مشغول اقدامات است و در یکی از جلسات نزدیک نتیجه را بعرض مجلس شورای ملی خواهد رسانید .

رئیس - آقای ملک الشعراء هم سئوالی داشتند؟

ملک الشعراء . - قضیه آبهای سرحدی خراسان یکی از مشکلات قدیمی است در آن سرحد بندی و تحدید حدود بیکه در زمان تزار ها معاصر ناصر الدین شاه در

خراسان شده است يك اجحافات زیادی به اتباع ایران وارد شده است که بنده بطور خلاصه برای اطلاع آقایان عرض میکنم چون شاید بعضی از آقایان مطلع نباشند خلاصه اش این است که رودخانها و آب هاییکه از قلل جبال سرحدی خراسان بطرف روسیه جاری میشود نظر باینکه بالاخره باید این آبها بسرزمین آخال در روسیه بریزد و متعلق به اتباع روسی باشد آمده اند و اینطور قرار گذاشته اند که از منبع این آبها رعایا و اتباع ایران حق مداخله و تصرف نداشته باشند و نتیجه بجائی منجر شده بود (که متأسفانه الان هم بهمان حال باقی است) یک نهر آبی . یک رودخانه که به مسافت پنجشش کاهمی هشت فرسخ از دره ها و صحاری ایران جاری میشود .

اهالی ایران حق ندارند در کنار این نهر یک درخت بکارند تا چرسد به اینکه در کنار این نهر زراعت کنند یا بنای عمارتی بسازند مگر هم البته آقایان در جرأند خوانده اند که در فلان موقع مامورین روسیه آمده اند در حدود کلات با لطف آباد و زراعت و خرمنهای اتباع ایران را آتش زده اند اخیراً بنده در یکی از جرأند خواندم که تر کمانهای روسیه در حدود لطف آباد يك خرمن را آتش زده اند علت هم این نیست که بطور قاجاق و تمدنی آمده باشند خرمن بسوزانند و تجاوز کنند بلکه مقدمه این تجاوز آن قرارداد و آن تجدیدی است که در زمان تزارها شده است و اگر رعیت ایران اشتباهاً يك آبی به زراعت خودش بدهد از آن آبی که به روسیه میروم می آیند و تمام زراعتش را آتش میزنند بعد از آنکه دولت ایران با دولت روسیه معاهده بست قرار بر این شد که این قبیل گفتگو ها حل شود و در جزع مساعدتهای مالی وارضی و مکانی که دولت روس با ملت ایران کرد و وعده داد که بکنند من جمله قضیه آبها و قضیه فیروزه بود

دولت ایران هم (آنطوریکه بنده اطلاع دارم و البته همه هم میدانند) از دو سال سه سال قبل يك کمسیون برای این قبیل قضایا بسرحدات خراسان مأمور کرد مدت مسافرت این کمسیون هم متجاوز از يك سال الی دو سال طول کشید و امروز شنیده ام که آن کمسیون منحل شده است و دیگر بکار خودش مشغول نیست در هر حال تازه وضعیت آبهای سرحدی خراسان بحال سابق باقی است رعیت بیچاره ایران از استفاده آن نهریکه از جلوی خانه اش میگذرد محروم است و هنوز بین رعایای دولت همسایه در سر این آبها زد و خورد و کشمکش است و باز هم خرمن آتش میزنند خواستم از آقای وزیر امور خارجه سئوال کنم که آیا در این خصوص اقداماتی کرده اند و در نظر دارند که بزودی این مسئله

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی

اصلاح و پیش نهاد نباید نقض و لغو کرد چون خیلی مضرت و البته مادامی که مجلس شورای ملی قانون را نقض نکرده مترازل نخواهد بود حالا اگر نمایندگان محترم يك نظريات خاصی راجع به این قانون دارند از برای اینکه زودتر نتیجه برسيم خوب است فعلا نظريات خودشان را بفرمایند و نگذارند برای موقعی که در تحت مذاکره می آید محتاج پیش نهاد های زیاد بشود اگر چه هم وقت نمایندگان حق دارند پیش نهاد بکنند ولی قلا هم ممکن است به فرمایند که ما مطالعه بکنیم و يك جامع الاطرافتی تهیه بکنیم.

رئیس - آقای آفاسید یعقوب مخالف پیش نهادید ؟

آفاسید یعقوب - بلی رئیس بفرماید .

آقا سید یعقوب این پیش نهاد چنان که خاطر آقایان نمایندگان مستحضر است و تمام قانون را ملاحظه کرده اند که در تمام قانون چه ایراداتی هست و چنانکه بنده هم متعجبم به عضویت کمیسیون عرایض شکایت هائی که آمده است در دو یاسه ماده آنست که محل ایراد واقع شده است و کمیسیون هم رجوع وزارت خاها کرده است وزارت داخله و خارجه و فواید عامه و خیلی آنها هم تصدیق کرده اند آن شکایات وارد نبوده خواستم در مرتبه آن پیش نهاد راجع به مخالفت خودم عرض کنم که در کلبه قانون استخدام نمیشود تجدید نظر کرد موادی را که در موقع عمل بر خورده است به مانع همانطور که آقای وزیر خارجه فرمودند آن مواد را معین کنند دو یا سه ماده است نه اینکه خود قانون استخدام را از قوت و قدرت خودش بپندارند .

وزیر امور خارجه در تکمیل مذاکرات عرض میکنم نظر دولت این بوده است که حتی الامکان در قانون کمتر تصرفات بشود که هم نظر نمایندگان منظور شد باشد و در مجلس شورای ملی دیگر محتاج نه باشیم که يك لایحه عریض و طویلی تازه از سر گرفته و مدتی برای مطالعه او وقت صرف کنیم چند ماده معدودی بنظر ما رسیده که محتاج به اصلاح است حالا آقایان هم نظر خودشان را بفرمایند که لایحه تقدیم مجلس بشود

رئیس آقای دستغیب (اجازه)

دستغیب موافقم .

رئیس آقای داور (اجازه)

داور موافقم

رئیس - آقای قائم مقام (اجازه)

قائم مقام موافقم

رئیس آقای - اخگر (اجازه)

اخرگ موافقم

رئیس - آقای سر کشیک زاده (اجازه)

سر کشیک زاده - موافقم (جمعی از نمایندگان مذاکرات کافی رئیس باید رای گرفته شود به این پیش نهاد

یاسائی - مذاکرات کافی نیست قبلا اجازه خواسته بودم

رئیس در کجا اجازه خواسته بودید

یاسائی - قبلا اجازه خواسته بودم

کازرونی - بنده هم اجازه خواسته ام .

رئیس - آقای یاسائی اسمشان در جزو موافقین است آقای کازرونی هم جزو موافقین است ؟

کازرونی - بلی .

رئیس - رای گرفته میشود به این پیشنهاد .

ملك الشعراء - قرائت بشود .

رئیس - طبع و توزیع شده است مع هذا قرائت میشود .

مقام محترم ریاست مجلس مقدس شورای ملی

نظر باینکه قانون استخدام کشوری نواقصی دارد که در عمل معلوم گردیده امضاء کنندگان ذیل تقاضا میکنم کمیسوی مرکب از شش نفر برای تجدید نظر در آن انتخاب شده و مطالعات خود را به مجلس راپرت بدهند .

مدرس - عراقی . داور . قوام الدوله سردار فاخر . سهام السلطان . صدر الاسلام محمد حسین نماینده کرمان . حسین صدرائی . غلام حسین میرزا . سلیم ایزدی شیخ العراقرین زاده . شریعت زاده . غروخی نظم الملك عظیمی . ناصر الاسلام گیلانی . دستغیب

رئیس - رای گرفته میشود به این پیش نهاد آقایانیکه موافقت قیام فرمایند .

(عده کثیری قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد . در موقع تنفس شعبه ها تشکیل میشود و هر شعبه يك نفر را تعیین میکند حالا چند دقیقه تنفس داده میشود .

(در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از نیم ساعت مجدداً تشکیل گردید .)

رئیس - اشخاصیکه به عضویت کمیسیون تجدید نظر در قانون استخدام معین شده اند : آقایان . شریعت زاده . مدیر الملك . شاه زاده شیخ الرئیس - کی استوانی . قائم مقام . میرزا آقاخان . پیشنهاد راجع به قضیه نواقف مطرح است بنا بود يك طریق حلی برای مذاکرات در مجلس نسبت به این امر در شعبه ها اتخاذ بشود بالفعل اصل قضیه مطرح نیست راه حلی که باید پیدا کرده باشید

آن راه حل مطرح است . آقای حائری زاده .

(اجازه)

حائری زاده در دوره سابق معمول بود که این نحو تذکر هارا يك نفر نماینده اگر دولت حاضر بود بدولت تذکر میداد و دولت هم وقتی يك مسئله خلاف قانونی بود را بکنند و اگر در غیاب دولت هم بود بدولت تذکر داده میشد حالا تذکر در مجلس داده شده یعنی در این موضوع که این مالیاتهای برخلاف قانون باشد تذکری از طرف چند نفر افراد اکثریت بدولت داده شده است در مجلس هم در چند جلسه صحبت شده است هم در غیاب هم در حضور دولت مذاکره شده است افراد اقلیت هم در این موضوع که نسخ کردن این مالیات های نامشروع باشد کاملا بنظر پیشنهاد کنندگان موافق بوده هستند و راهی برای اقلیت جز اینکه از دولت استیضاح بکنند نیست یعنی دولت را در تحت استیضاح بیاوریم که بشما که تذکر داده شد باز چرا این خلاف قانون را ادامه داده اید و برای ما غیر از این راهی نیست اگر افراد اکثریت يك شق دیگری دارند که بطور خصوصی ممکن است این مسئله را بدولت حل کنند که محتاج به استیضاح نباشد و دولت این خلاف قانون را که ادامه داده جلو گیری بکنند و حال وقفه برای این قبیل کار های بدون مجوز قانونی پیش بیاید بهتر و الا امیدوریم که آقایان طرف دار دولت هم با ما موافقت بکنند و ما این را بشکل استیضاح پیش بیاوریم و الا راه دیگری برای ما نیست .

رئیس - آقای امیر حشمت . (اجازه)

امیر حشمت - بنده قبلا این مسئله را داخل در عرض خودم بشوم خاطر آقایان نمایندگان را بدو ماده از قانون متذکر می شوم . قانون محاسبات عمومی ماده دوازدهم . رئیس - راجع به تعیین راه حل است ؟ امیر حشمت - میخواهم عرض کنم که به صراحت قانون راه حلی ندارد مگر اینکه القاع بشود .

رئیس - راه حل نظامنامه عرض کردم . آن آرائیکه در دو جلسه قبل اینجا داده شد آنها را باید در نظر بگیرد و يك طریق پیدا کند که اینجا بشود مذاکرات کرد و رای گرفت . آقای شریعت زاده .

(اجازه)

شریعت زاده - بنده در اصل مطلب عرض دارم

رئیس - آقای آفاسید یعقوب . (اجازه)

آقا شیخ محمد علی طهرانی - عرض ندارم .

رئیس - آقای آفاسید یعقوب . (اجازه)

آفاسید یعقوب - بنده تصور میکنم بعد از آنکه شعب تشکیل شد و این لایحه رفت به شعب باید راپورت آن به مجلس آمده باشد و راه حل این مسئله ذکر بشود که تکلیف آقای رئیس ولایحه معین باشد حالا بعضی ها به اصل مسئله و بعضی ها به استیضاح بر می گردند اصل مطلب را آقای رئیس رئیس بیان فرمودند که نظامنامه هست که ماها محکوم هستیم به اجرای آن این پیشنهاد آمد در اینجا و وجوه مختلفه پیش نهاد شد و تمام رد شد الآن وارد شدن در این لایحه ترتیبی است که بنده عرض میکنم اگر مجلس تصویب میکند برای وارد شدن در راه حل این مسئله يك کمیسوی تشکیل شود این معنی (معنای کمیسیون را عرض میکنم) چون يك پیشنهادی شد که رجوع شود به کمیسیون فوائین مالیه من هم موافق بودم و آن رد شد بکی هم بکمیسیون مبتکران رد شد برای همه کمیسیونها پیشنهاد شد .

بعضی از نمایندگان - (بطور مهمه) رد نشد .

آفاسید یعقوب - نمایانم شاید مرده دوباره زنده شده باشد لی گویا رد شد حالا این است که بنده عرض میکنم برای اینکه بتوانند این کار را حل بکنند باید يك کمیسوی برای فهم این مطلب معین کنند برای اینکه آیا این بچه عنوانست باین عنوانی است که آقای حائری زاده فرمودند ؟ تذکر است ؟ یا چنانکه بعضی آقایان میگویند لایحه است ؟ يك کمیسوی تشکیل بدهند که اولاً تشخیص بدهند این چه عنوانی دارد بعد از اینکه تشخیص موضوعش را دادند آنوقت نظامنامه راه حل این را گفته است یا لایحه میشود یا پیشنهاد یا طرح قانونی اول باید يك کمیسوی معین شود در نظر این مسئله تا يك درجه هم در آنجا تصویب میسر شود چون بعضی از مسائلند در آتیه ممکن است در مجلس مطرح ندهند که عنوان طرح قانونی و پیشنهاد نشسته باشند آنوقت همین مشکلی که حالا این لایحه پیش آمده برای آنها هم حل خواهد آمد بالاخره خوب است که کمیسوی تشکیل بشود برای تنظیم موادی نسبت بمطالبی که در مجلس مطرح میشود و وقتیکه آن مواد تنظیم شد وقت این لایحه را در آنجا مطرح می کنند و در اطرافش مذاکره میکنند .

رئیس - آقای رهنما . (اجازه)

رهنما - قبل از اینکه بنده نظر بیه دم را راجع بعل این قضیه و کیفیت

باز دولت و راهی غیر از استیضاح نظرمان نمیرسد این است استیضاح را وسیله فرار میبیم که ما عقیده نداریم عوارض را بگیرند دولت یا خودش را بش میکنند که لغو نمایند . . .

رئیس - از موضوع خارج است .

حائری زاده - بنظر ما راه حلی غیر از استیضاح نیست اگر بنظر اکثریت راه برسیده است بفرماید .

رئیس - آقای مشارعظم . (اجازه)

مشارعظم - در آنجلسه که مذاکراتی بالاخره پیشنهاداتی که بنظر نمایندگان شده بود رد شد یعنی اساساً مذاکره در این پیشنهاد رد شد و بعد مذاکره با طرف اصل لایحه هم با اکثریت رد شد لایحه ترتیبی پیدا کرد که لایحه در روی اصول طرح شود . . .

يك نفر از نمایندگان - رد نشد .

مشارعظم - چرا رد شد طرح خود نهاد را مجلس رای نداد و بهمین جهت ای رئیس مقرر داشتند که شعب در این يك مطالعاتی بکنند و راه حلی در نظر بیاورند که مطابق آن اصل پیشنهاد طرح این موضوع با امضاهای زیادی که در دستور تیکه ممکن بود به اسم نهاد باشد یا طرح قانونی (پیش نهاد بنندگان گفته اند که این عنوان پیشنهاد طرح را ندارند و این يك مطلبی است و چون نظامنامه هم نسبت بمطلب يك تصدیقاتی ندارد . و مطلب هم دامنه وسیع دارد غالب مذاکرات که عنوان طرح قانونی پیشنهاد را ندارند بصورت مطلب در اینده و برای آنها يك مترات و نظاماتی است در آنشعبه که ما بودیم اینطور رای نداد که خوب است اساساً برای مطلب و اطراف طرح مطالب يك مواد مخصوصی تعیین نمایند وقتی تنظیم شد این هم چون وان مطلب است در روی آن اصول در مجلس مطرح شود این مسئله تا يك درجه هم در آنجا تصویب میسر شود چون بعضی از مسائلند در آتیه ممکن است در مجلس مطرح ندهند که عنوان طرح قانونی و پیشنهاد نشسته باشند آنوقت همین مشکلی که حالا این لایحه پیش آمده برای آنها هم حل خواهد آمد بالاخره خوب است که کمیسوی تشکیل بشود برای تنظیم موادی نسبت بمطالبی که در مجلس مطرح میشود و وقتیکه آن مواد تنظیم شد وقت این لایحه را در آنجا مطرح می کنند و در اطرافش مذاکره میکنند .

رئیس - آقای رهنما . (اجازه)

رهنما - قبل از اینکه بنده نظر بیه دم را راجع بعل این قضیه و کیفیت

ترتیبش عرض کنم لازم است که عرض کنم آقای حائری زاد يك اشتباهی کرده اند و آن اینست این طوریکه میگردند مثل این مالیات را کابینه فعلی وضع کرده است . . . حائری زاده - عمل کرده است .

رهنما - خیر این مالیات در کابینه که شاید بعضی از آقایان هم موافق و پشتیبان آن کابینه بوده اند بر فرار شده . . .

ملك الشعراء - در کابینه سیاه بوده است .

رهنما - حالا آقایان آمدند يك تذکری دادند و این موضوع استیضاح نبود اما آنوقت راجع به اصل قضیه چون برای مطلب در نظامنامه يك قسمت هائی پیش بینی نشده است ممکن است عجلتاً به عنوان طرح قانونی لایحه این مسئله را در نظر بگیریم چون راه حل دیگری به نظر نمیرسد .

رئیس - آقای یاسائی . (اجازه)

یاسائی گمان میکنم يك قسمت مذاکرات کمی شود اصلا خارج از موضوع است آقای رئیس در جلسه قبل فرمودند که برای مطلب پیش نهادی يك طریق نظام نامه باید پیدا کرد و در جریانات پارلمانی آنرا تعقیب کرد موضوع مذاکره هم همین است چون در نظامنامه يك موادی راجع بجریان مطلب نیست باید راه حلی پیدا کرد بنده نظرم آمد و پیش نهاد هم کردم مادامی که نظام نامه اصلاح نشده است کلیه مطالبی که از طرف نمایندگان پیش نهاد می شود آن مطالب در حکم طرح های قانونی باشد تا نظامنامه اصلاح شود شاید گفته شود که همین تقاضا هم باز در حکم يك مطلبی است و قضیه دوری است چنانکه در شعب هم همین مذاکره شد ولی چون قضیه اگر بطور سلسله دوری شد آنرا باید از يك جایی قطع کرد و قضیه را حل کرد این است که بنده بنظرم اینطور می آید که این پیش نهاد ارجاع بکمیسوی نشود که کار منجر به بطول شود و در همین جلسه راجع به این پیش نهاد مذاکره بشود اگر آقایان تصویب میکنند این طور قرار بگذاریم که به مطالب تا نظامنامه اصلاح نشده در حکم طرح های قانونی و بعد از این به همین رویه عمل شود تا نظامنامه اصلاح شود .

رئیس - آقای کازرونی جناب عالی در اصل قضیه اجازه خواسته بودید ولی حالا در اصل موضوع حرف نمی زنیم . آقای حاج عز الممالک .

(اجازه)

حاج عز الممالک - بطوریکه در شعب مذاکره شد بالاخره راه حل خارج از دو شق نیست یکی این که تصور کنیم که چون برای مطلب هیچ موادی تنظیم نشده

يك کمیسوی انتخاب نمایم تا آن کمیسیون موادی تنظیم نماید که ما از روی آن مواد يك دستوری داشته باشیم و در باره مطالبیکه در مجلس عنوان میشود مطابق آن مواد رای بدهیم .

این يك شق . شق دیگر در آن شعبه که بنده بودم و یکی از آقایان اظهار کردند این يك قدری کار را سیر می کند زیرا اگر يك کمیسوی انتخاب بکنیم و آن کمیسیون بخواهد موادی تنظیم بکند و آن مواد بیاید در مجلس شورا و در آن مواد رای بدهیم تا این که مطابق این طریق يك چندی طول میکشد .

راه دیگرش این است که چون در نظامنامه راجع بمطلب موادی ندارد این را مثل يك طرح قانونی تصور کنیم یعنی همان مراتبی را که برای طرح قانونی در نظر داریم و عمل میکنم همانطور برای يك مطلب در نظر بگیریم حالا چند روز طول میکشد و دو شور میشود باید درش مذاقه بشود آنوقت بکمیسیون مخصوص یا کمیسیون مربوطه میرود اینها دیگر فرق نمیکند بعد از اینکه قائل شدیم که مطلب مطابق طرح قانونی باشد هیئت رئیسه مجلس شورای ملی بایستی مطابق موادی که برای طرح قانونی مطرح میشود همان مواد را نسبت بمطلب هم بموقع اجرا بگذارند بعد آقایانی که برای نظامنامه داخلی انتخاب شده اند زود تر فکر خود را نموده و نظام نامه را اصلاح کنند و الا نمیشود گفت که ما فکری نداریم راه حلی هم نداریم بعقیده بنده فکر راه همین است و غیر از این دو شق هم هر يك از آقایان شق ثالثی در نظر دارند بایستی پیشنهاد کنند .

رئیس - آقای داور . (اجازه)

داور - بنده تصور میکنم راه حلی را که آقایان پیشنهاد کرده اند راجع باینکه این مسئله را طرح قانونی تلقی نمایند بعقیده بنده يك قدری قابل اشکال است در ماده دوازدهم نظام نامه چیز هائی که بشعب ارجاع میشود سه قسم است .

لایحه . طرح قانونی . مطلب . این مسئله راجع بان دو قسم . اول که کرده و بشعب ارجاع کرده است حالا برای اینکه بخواهیم دنباله این کار را گرفته و به يك طریق قضیه را حل کنیم یا باید دنباله همین ماده را گرفت و در آن ماده هم بنویسد که (هر وقت مطلب یا لایحه قانونی پیشنهاد مجلس میشود رجوع بشعبات بکنند که در آنجا ملاحظه و مذاقه شده و اگر تشکیل کمیسوی لازم آید هر يك از شعبات پس از مذاکرات و مباحثات موافق عده که مجلس

معین کرده است برای عضویت کمیسیون انتخاب کنند .

تا بر این چون این رامجلس مطلب تلقی کرده است و بشعب فرستاده است در شعبات ممکنست يك کمیسوی تعیین نماید تا رسیدگی نماید این یکی .

یکی دیگر اینست برای اینکه موافق ترتیبات جامعی رفتار کرده باشیم بگوئیم گرچه این مطلب است ولی برای اینکه مطلب در نظام نامه موادی ندارد باید برای آن يك موادی نوشت و لازم نیست کمیسوی جدید انتخاب شود کمیسوی که برای تجدید نظر انتخاب شده است و مشغول کار است ممکن است یکی دو سه ماده بسرعت بنویسد وقت زیادی هم تلف نمیشود بعد ممکن است آنرا در مجلس بیاورند و تکلیفش معلوم شود و بعد از آن روی همان مواد تکلیفش معین میشود .

رئیس - آقای افشار . (اجازه)

افشار - بنده همانطور که آقای داور و آقای حاج عز الممالک بیان کردند با مذاکرات ایشان کاملا موافقم .

رئیس - آقای حائری زاده میفرماید در این باب توضیح بدهید ؟

حائری زاده - خیر این فرمایشاتیکه آقایان فرمودند هیچ کدام راه حل نبود چون بدولت تذکر داده شده است چیز تازه هم نیست و شرایطش هم کاملا در نظامنامه نوشته شده این موضوع طرز لایحه را ندارد و طرح قانونی هم نیست که ماده بندی و مقدمات لازم داشته باشد خود آقایانی هم که این لایحه را پیشنهاد کرده بودند بدولت کرده بودند که يك تذکری ما باید بدولت بدهیم راه عملی در این کار این است که یا باید مجلس رای بدهد که این مالیاتها نسخ شود یا باید آنهائی که با دولت روابط دارند بگویند که این مالیاتها را نسخ کنند و مردم راحت بشود یا اینکه ما استیضاح بکنیم از دولت و این مالیاتها را رد کنیم و اگر آقایان راه عملی دیگری بنظرشان میرسد بفرمایند ما هم موافقت میکنم .

رئیس - پیشنهاداتی رسیده است بعد از این که مذاکرات را کافی دانستید قرائت شده و رای گرفته میشود . آقای اخگر .

(اجازه)

اخرگ - این مذاکراتی که در این جا می شود و بعضی آقایان قائل شده اند که راه حلی برای این موضوع اتخاذ شود بنده نمیدانم مجلس محترم این مطلب را چه قسم تلقی میفرماید زیرا بنده مترسمم که در اثر تعقیب این موضوع يك سابقه بدی برای آینده ایجاد شود مثلا اگر يك خلاف قانونی

در مملکت بشود و بخواهند اظهار کنند که چرخ اخلاف قانون کردی (در صورتیکه نیاست بکنند) تازه میگوید بیاید بن بگوئید که این لایحه است طرح قانونی است یا مطلب ؟ در قانون سابقاً يك موادی راجع ببلدی تنظیم شده حالیه مشاهده می شود که برخلاف قانون يك اقداماتی نمایندگان تذکر داده می شود تکلیف دولت است که از آن خلاف قانون جلو گیری کنند پس چه مناسبت بایستی داخل شد در این موضوع که ما يك راه حلی پیدا کنیم بنده نمایانم مذاکرات در این موضوع را بچه چیز میتوانیم حمل بکنیم و به عقیده بنده این طرز يك سابقه بدی خواهد شد برای بعدها و بدولت ها اجازه خواهد داد که بر خلاف قانون کاری را که می خواهند بکنند و آن وقت هیچکس هم نمیتواند حرف بزند برای اینکه مطلب است و نه لایحه.

موضوع خارج میشود .
 کازرونی - بنده که عرض نکردم عرض میکنم راه حلش این است که وقتی يك فرد از افراد نمایندگان فرداً یا جمعیاً بمجرد اینکه تذکر اظهار داشتند که این بر خلاف قانون است و دولت هم ملتفت شد اگر آن خلاف قانون را رفع کرد قیماوالا - تکلیفش در قانون اساسی و در نظامنامه داخلی معین شده است یعنی اگر موقوف نکرد تکلیفش استیضاح کردن است زیرا خلاف قانون است و بیایستی تذکر داده می شود در این موضوع که ما يك راه حلی پیدا کنیم بنده نمایانم مذاکرات در این موضوع را بچه چیز میتوانیم حمل بکنیم و به عقیده بنده این طرز يك سابقه بدی خواهد شد برای بعدها و بدولت ها اجازه خواهد داد که بر خلاف قانون کاری را که می خواهند بکنند و آن وقت هیچکس هم نمیتواند حرف بزند برای اینکه مطلب است و نه لایحه.

رئیس - مگر نه این است که شما تقاضای رأی از مجلس مینمائید؟
 رئیس - شما تقاضای رأی نکردید دیگران کردند . يك پیشنهادی شده است که رأی گرفته شود بنده عرض کردم این لایحه نیست مطلب است چون راجع به مطلب است و در نظامنامه هم يك چیز هایی پیش بینی نشده است خوب است تکلیف آنرا معین فرمایند که از آن قرار مذاکره شده و رأی گرفته شود حالا این اظهاراتی که میشود خارج از موضوع است آقای حاج میرزا عبدالوهاب .

رئیس - آقای کازرونی .
 کازرونی - اگر چه رفقای محترم من مقاصد و مطالب مرا عرض کردند لیکن بنده هم بنوبه خودم عرض میکنم که این مذاکرات قوانین را متزلزل میکند و سقیفه حقایق را در اطراف يك الفاظی مستور میکند که ما نمیتوانیم راه را از بی راه تشخیص بدهیم مایک قانون اساسی داریم يك تکالیفی داریم .

رئیس - آقا از موضوع خارج است (همه هم بین نمایندگان)
 رئیس - آقا از موضوع خارج است کازرونی - اجازه فرمائید عرض میکنم يك خلاف قانونهایی در خارج شده و میشود محل تردید نیست يك وجوهی من غیر حق از مردم گرفته می شود محل تردید نیست . ناظر اعمال دولت مجلس شورای ملی است هیچ جای تردید نیست بایستی مجلس شورای ملی
 رئیس - آقا خاطر میکنم که از موضوع خارج شدید این دفعه دوم است که از

موضوع خارج میشود .
 کازرونی - بنده که عرض نکردم عرض میکنم راه حلش این است که وقتی يك فرد از افراد نمایندگان فرداً یا جمعیاً بمجرد اینکه تذکر اظهار داشتند که این بر خلاف قانون است و دولت هم ملتفت شد اگر آن خلاف قانون را رفع کرد قیماوالا - تکلیفش در قانون اساسی و در نظامنامه داخلی معین شده است یعنی اگر موقوف نکرد تکلیفش استیضاح کردن است زیرا خلاف قانون است و بیایستی تذکر داده می شود در این موضوع که ما يك راه حلی پیدا کنیم بنده نمایانم مذاکرات در این موضوع را بچه چیز میتوانیم حمل بکنیم و به عقیده بنده این طرز يك سابقه بدی خواهد شد برای بعدها و بدولت ها اجازه خواهد داد که بر خلاف قانون کاری را که می خواهند بکنند و آن وقت هیچکس هم نمیتواند حرف بزند برای اینکه مطلب است و نه لایحه.

رئیس - آقای کازرونی .
 کازرونی - اگر چه رفقای محترم من مقاصد و مطالب مرا عرض کردند لیکن بنده هم بنوبه خودم عرض میکنم که این مذاکرات قوانین را متزلزل میکند و سقیفه حقایق را در اطراف يك الفاظی مستور میکند که ما نمیتوانیم راه را از بی راه تشخیص بدهیم مایک قانون اساسی داریم يك تکالیفی داریم .

رئیس - آقا از موضوع خارج است (همه هم بین نمایندگان)
 رئیس - آقا از موضوع خارج است کازرونی - اجازه فرمائید عرض میکنم يك خلاف قانونهایی در خارج شده و میشود محل تردید نیست يك وجوهی من غیر حق از مردم گرفته می شود محل تردید نیست . ناظر اعمال دولت مجلس شورای ملی است هیچ جای تردید نیست بایستی مجلس شورای ملی
 رئیس - آقا خاطر میکنم که از موضوع خارج شدید این دفعه دوم است که از

رئیس - آقای کازرونی .
 کازرونی - اگر چه رفقای محترم من مقاصد و مطالب مرا عرض کردند لیکن بنده هم بنوبه خودم عرض میکنم که این مذاکرات قوانین را متزلزل میکند و سقیفه حقایق را در اطراف يك الفاظی مستور میکند که ما نمیتوانیم راه را از بی راه تشخیص بدهیم مایک قانون اساسی داریم يك تکالیفی داریم .

رئیس - آقای کازرونی .
 کازرونی - اگر چه رفقای محترم من مقاصد و مطالب مرا عرض کردند لیکن بنده هم بنوبه خودم عرض میکنم که این مذاکرات قوانین را متزلزل میکند و سقیفه حقایق را در اطراف يك الفاظی مستور میکند که ما نمیتوانیم راه را از بی راه تشخیص بدهیم مایک قانون اساسی داریم يك تکالیفی داریم .

رئیس - آقای کازرونی .
 کازرونی - اگر چه رفقای محترم من مقاصد و مطالب مرا عرض کردند لیکن بنده هم بنوبه خودم عرض میکنم که این مذاکرات قوانین را متزلزل میکند و سقیفه حقایق را در اطراف يك الفاظی مستور میکند که ما نمیتوانیم راه را از بی راه تشخیص بدهیم مایک قانون اساسی داریم يك تکالیفی داریم .

رئیس - آقای کازرونی .
 کازرونی - اگر چه رفقای محترم من مقاصد و مطالب مرا عرض کردند لیکن بنده هم بنوبه خودم عرض میکنم که این مذاکرات قوانین را متزلزل میکند و سقیفه حقایق را در اطراف يك الفاظی مستور میکند که ما نمیتوانیم راه را از بی راه تشخیص بدهیم مایک قانون اساسی داریم يك تکالیفی داریم .

رئیس - آقای کازرونی .
 کازرونی - اگر چه رفقای محترم من مقاصد و مطالب مرا عرض کردند لیکن بنده هم بنوبه خودم عرض میکنم که این مذاکرات قوانین را متزلزل میکند و سقیفه حقایق را در اطراف يك الفاظی مستور میکند که ما نمیتوانیم راه را از بی راه تشخیص بدهیم مایک قانون اساسی داریم يك تکالیفی داریم .

رئیس - آقای کازرونی .
 کازرونی - اگر چه رفقای محترم من مقاصد و مطالب مرا عرض کردند لیکن بنده هم بنوبه خودم عرض میکنم که این مذاکرات قوانین را متزلزل میکند و سقیفه حقایق را در اطراف يك الفاظی مستور میکند که ما نمیتوانیم راه را از بی راه تشخیص بدهیم مایک قانون اساسی داریم يك تکالیفی داریم .

رئیس - آقای کازرونی .
 کازرونی - اگر چه رفقای محترم من مقاصد و مطالب مرا عرض کردند لیکن بنده هم بنوبه خودم عرض میکنم که این مذاکرات قوانین را متزلزل میکند و سقیفه حقایق را در اطراف يك الفاظی مستور میکند که ما نمیتوانیم راه را از بی راه تشخیص بدهیم مایک قانون اساسی داریم يك تکالیفی داریم .

رئیس - آقای کازرونی .
 کازرونی - اگر چه رفقای محترم من مقاصد و مطالب مرا عرض کردند لیکن بنده هم بنوبه خودم عرض میکنم که این مذاکرات قوانین را متزلزل میکند و سقیفه حقایق را در اطراف يك الفاظی مستور میکند که ما نمیتوانیم راه را از بی راه تشخیص بدهیم مایک قانون اساسی داریم يك تکالیفی داریم .

رئیس - آقای کازرونی .
 کازرونی - اگر چه رفقای محترم من مقاصد و مطالب مرا عرض کردند لیکن بنده هم بنوبه خودم عرض میکنم که این مذاکرات قوانین را متزلزل میکند و سقیفه حقایق را در اطراف يك الفاظی مستور میکند که ما نمیتوانیم راه را از بی راه تشخیص بدهیم مایک قانون اساسی داریم يك تکالیفی داریم .

رئیس - آقای کازرونی .
 کازرونی - اگر چه رفقای محترم من مقاصد و مطالب مرا عرض کردند لیکن بنده هم بنوبه خودم عرض میکنم که این مذاکرات قوانین را متزلزل میکند و سقیفه حقایق را در اطراف يك الفاظی مستور میکند که ما نمیتوانیم راه را از بی راه تشخیص بدهیم مایک قانون اساسی داریم يك تکالیفی داریم .

رئیس - آقای کازرونی .
 کازرونی - اگر چه رفقای محترم من مقاصد و مطالب مرا عرض کردند لیکن بنده هم بنوبه خودم عرض میکنم که این مذاکرات قوانین را متزلزل میکند و سقیفه حقایق را در اطراف يك الفاظی مستور میکند که ما نمیتوانیم راه را از بی راه تشخیص بدهیم مایک قانون اساسی داریم يك تکالیفی داریم .

رئیس - آقای کازرونی .
 کازرونی - اگر چه رفقای محترم من مقاصد و مطالب مرا عرض کردند لیکن بنده هم بنوبه خودم عرض میکنم که این مذاکرات قوانین را متزلزل میکند و سقیفه حقایق را در اطراف يك الفاظی مستور میکند که ما نمیتوانیم راه را از بی راه تشخیص بدهیم مایک قانون اساسی داریم يك تکالیفی داریم .

